

Лада (легенда)

Валерій Войтович

Лада — богиня світової гармонії, богиня Всесвіту, краси і любові. Велика мати всього сущого.

У ті далекі часи, коли світ тільки починався, не було тоді ні неба, ні землі, лише простиралося довкіл синє море, а на нім ріс явір зелений — Дерево життя. Те Дерево життя дарувало світові Ладу, богиню світової гармонії. Богиня Всесвіту, краси та любові стала матір'ю всього сущого. Широко розпростерла премудра мати над світом своє яскраве небесне склепіння із усіма небесними світилами. Із того Всесвіту вийшло повітря, з повітря — вогонь, із вогню — вода, а із води стала земля. Тоді чарівне магічне сьйво божественного тіла богині золотим світлом розпросторилося на всі боки. Бо в неї тіло прикрашене смарагдами та іншими коштовностями, а різнокольорова одежа очищена небесним вогнем. Богиня—мати завжди сліпучо—прекрасна. Ніжно любить її Ладо за ту вічну миловидну усмішку, бо то для нього всеєдиний лад творення духа на землі і на небі. З тієї сивої давнини Лада і Ладо стали богами—подружжям та символом лебединої вірності.

Ще багато спливе у просторі часу, доки відкриється безконечний простір і із безмежного неба поллється на землю золоте сім'я—дощ. Запліднить молоко—сім'я Матір—Землю і розквітне природа на довкіллі, а із магічно—чарівної природи стане найкраще її творіння —Людина.

В ім'я всевидячого Ока, творця Вирію, довго довелося небесному подружжю потрудитися над тілом людини. Щоб збудувати Храм Душі, Богиня—Мати покликала свідомість світу та всі земні стихії: воду, вогонь, землю, повітря. Без води не може довго прожити людина. Вогонь і вода підтримують життєздатність людини. Сонячне і місячне проміння пронизує все живе на землі. В тілі людини є теж своє сонце і місяць, а також священні ріки, священні сади, вівтарі та ворота духу. Храм людини — то святе місце, де служить Господу наше Я, або душа. В тілесний храм ведуть дев'ять воріт, які розташовані в нижній і верхній половині тіла. Через тім'я, яке виразно видно у новонародженої дитини і яке після семи місяців закривається, входить душа; через нього і виходить із людського храму. Через храм тіла пролягають три ріки, в які впадає безліч струмочків, що живлять їх. Велика ріка, інакше "Шлях Душі", тече від нижніх воріт вгору по спинному хребту до верхніх воріт. Цей великий шлях з'єднує людину із Всесвітом. По обидві сторони великої ріки течуть до верхніх воріт ще дві ріки. Вони декілька разів перетинають велику ріку, нагадуючи собою дві змії, що переплітають стовбур дерева. В цих трьох ріках переплітається сонячна і місячна енергія душі. Це вогненне полум'я життя спалює все негативне і очищає їх шлях. Богиня мудрості наповнює ці ріки вогнем любові і коли вони виходять з правих і лівих берегів, відбувається злиття сонячної і місячної енергії в одну, яка опромінює той храм. Тоді настає кохання! Тоді до людини приходить натхнення творити Мистецтво. Внутрішнє

сонце життя горить золотим вогнем, мета якого — прагнення душі до Безсмертя!

З початку світу приходить до людей Лада з Ладом, щоб своїм життєтворящим світлом, подібним до золотого проміння сонця Дажбога, одухотворити та звеличити життя і світ. З молитвою до неба припадає до пахощів землі орій—хлібороб, бо Мати—Земля не лише краса, а дарована богами Велич Вічна; щоб він не просто милувався нею, а ще й звеличував її творчою працею заради Свідомості світу та Безсмертя життя.

Богиня Лада принесла світові живу воду, прийшовши до людей по Веселці з немовлям на голові, з пшеничним колосом та квітами. В руці вона тримала червоне яблуко з виноградною ягодою. Немовля на голові — то втілений світ, а яблуко, як і яйце, — початок усього сущого. Сонячне світло спалахнуло тоді сімома райдужними кольорами. З тих прадавніх часів Веселка — це шлях, по якому відтоді сходять на землю ангели з неба для набирання дощу. Коли б людина підійшла до того місця, звідки Веселиця, з криниці воду бере, вона потягнула би з водою і людину і по якимсь часі випустила би назад з другого кінця. Коли б це був хлопець, то вийшов би дівчиною, а дівчина — хлопцем. Опісля та людина мінялася би щомісяця раз на хлопця, раз на дівчину. А коли до Веселки іти на колінах і руках, з примруженими очима промовляючи молитву, то можна віднайти золоті чоботи і срібний перстень. За допомогою цих чобіт і перстеня можна кожної миті стати невидимим, а ще знати, що станеться у майбутньому. Отакою буває красна пані.

З того доісторичного часу велике свято Лади завжди настає тоді, коли починають танути сніги, триває в пору весняних робіт і завершується днем Купала. Особливо вшановують матір Ладу в день 22 квітня, який називають ще Красна Гора. Продовжується свято і 23 квітня в так званий Лельник—день. На Ладу і Лелю водять хороводи і співають пісні, які називаються "ладовиці", щоб був лад у душі. Це насамперед дівоче свято. Дівчата перед весіллям, щоб шлюб був щасливий, задобрюють Ладу, богиню шлюбу, жертвою у вигляді білого півня.

Найпрекрасніша із богинь, богиня Лада, має двійко дітей, близнят — Лелю і Полеля, які для людей стали символом вірності —голубом і голубкою. Богиня—мати разом із своїми чарівними дітьми приходить на землю, коли відчиняються на магичні дії—заклики весни Небесні ворота. Тоді дівчата співають:

Благослови, мати,
Ой, мати Лада, мати,
Весну закликати,
Зиму проводити!
Зимочка в візочку,
Літечко в човночку ...

Різнобарвними пахучими квітами дарує Лада людям радість та красу. Мати—Лада мусить закликати Лелю—Весну, вирядити зиму у візочку, а літечко привезти у човнику із золотим колоссям, бо премудра Лада не лише богиня Всесвіту та матір сонця, а і Лада—Жива, богиня радості, розваг і всіякого благополуччя, а ще живителька та

подателька благ у час виконання предковичного обряду Божого — одруження молоді, підшукання пари.

З глибокою вірою у всетворяще добродійне сонце—небо, у всеплодющу Матір—Землю, у добрих опікунів роду—родини, — духів—душ дідів—прадідів споконвіку молодь вшановує це велике свято Лади. Бо навесні "все живе й неживе — живе" — це час щедрого Бога, час надії і віри у добро, у веселу богиню Ладу.

Шанують свою Ладу дівчата. Виходять навесні на чистий луг, беруться за руки в коло—вінок і водять веснянки—гайвки навколо найкращої з—поміж себе. Здебільшого у веснянках згадується про милого та про весілля. Коло дівчат — то сонце, а хоровод—рух за сонцем з дівчиною посередині — то сама радість—весна. Юнаки вірять у те, що добра та ніжна Лада подарує їм красу. Коса до пояса, а на голові вінок із зеленого барвінку — то справжня дівочка краса! А ще богиня Лада допоможе знайти милого та з ним звити тепленьке гніздечко для щасливого життя. Молодята добре знають, що богиня за їх вірність дарує закоханим світлопроменеву шлюбну обручку, щоб душі були нерозлучні, а серця люблячі.

Багато пісень складено на честь богині Лади. Співають їх і на Водохрище, і на Русалчин Великдень, і на Купальські свята. Та найбільше їх весною, щоб скоріш Дажбог-сонце зігрівав землю, а живлюща вода надала зерну проросту. Бо то для орія—хлібороба найважливіша пора року, коли треба сіяти хліб.

Не тільки у піснях—веснянках, а й у вишиванках та чарівних писанках промовляє душа орія до своєї Лади, щоби богиня була завжди щедрою, доброю і вірною.

У прекрасної матері виростають і прекрасні діти. Людські діти —то Божі квіти, бо в них немеркнуча та нерозлучна любов чарівної богині Лелі та бога світлого дня — Полеля до їх коханої небом і землею великої матері — богині всеєдиного ладу.

Лада

Лада — велика давньоукраїнська богиня весни. Свято Лади наставало тоді, коли починав танути сніг, і тривало до початку весняних робіт. Зображувалась здебільшого у вишивці верхи на коні разом зі своєю донькою ЛЯЛЕЮ та пучечком червоної калини в руці.

За давньою легендою, Лада, несучи весну на землю Оратанії, лягла спочити серед степів Тавриди й міцно заснула. Цим скористалася Мара, вона густо засіяла довкола сплячої Лади колюче терня, котре швидко проросло й забуяло. Пробудили Ладу далекі й відчайдушні моління оріїв, які благали тепла на свої рахманні ниви. Підхопилася Лада, кинулася бігти в бідний край — нести тепло і весну, але колюче терня нестерпно дерло її тіло. І там, де падали краплі Ладиної крові на землю, виростили буйні кущі червоної калини. (За М. Кожухар-Плачиндою)

Міфічний образ давньоукраїнської богині Лади трансформувався у міфології багатьох індоєвропейських народів, які походять від праукраїнців-оріїв.